

ЪРСКИН КОЛДУЕЛ ПАМЕТНИКЪТ

Превод от английски: Кръстан Дянков, 1980

chitanka.info

Голяма скръб обзе съседите, когато една вечер след мръкнало Нели Стодард падна от стълбата и се помина на петдесет години. Сега вече, понеже им се удаде случай да си припомнят, съседите заразправяха как последните трийсет години от живота си Нели отредила да пече сватбени торти, да помага на майки, чиито дечурлига имат разхлабен стомах, да пъди мухите от постелите на болните, да утешава близките на смъртници, с една дума — да върши добрини на всички. И всякога смогваше да си гледа къщата — добавяха те, — просто светеше; винаги се отнасяше като съпруга с Хейм; на туй отгоре никой не можеше да си спомни поне един път Нели да се е оплаквала от умора или от заетост в къщи, че да не се притече на помощ на съсед, изпаднал в нужда.

„Ако на тая земя някога е живяла праведна жена — казваха хората от единия край на областта Веч до другия, — това е само Нели Стодард. На света грешници колкото щещ, ала може ли някой да причисли Нели към тях?“

Някои съседи, по-откритосърдечните, твърдяха, че било голям срам, дето последните трийсет години от живота си Нели трябвало да прекара с такъв заваян и непостоянен човек като Хейм Стодард; повечето от нейните близки и всичките ѝ роднини казваха, че много по-добре за света би било, ако от стълбата на мазето бе паднал Хейм — той да си счупи врата, не Нели. Болна, здрава, тя никога не пропускаше неделните проповеди в църквата на кръстопътя; и в най-лошото и бурно време се вдигаше, биеше път миля след миля, само и само да подаде ръка на страдация.

„Нели Стодард беше светица — повтаряха хората. — Който каже, че през живота си Нели е извършила грях, лъже. Едничкото, което заслужава укор е, че взе мъж като Хейм Стодард.“

Когато Нели умря, Хейм приближаваше петдесет и пет. Беше опак човек, своеволен и вироглав — как в тия трийсет години един ден не стана друг! В младостта и ранната си зрелост е бил ковач, та и досега още минаваше за як и жилав мъжага със 150 килограма кокал и мускули. Имаше въгленово черна коса без нито едно сиво кичурче, а дебелите му и тромави пръсти винаги изглеждаха мръсни и задебелили от дърпането на духалото и очукването на палешници и сърпове. Откак се отказа от наковалнята, потръгна му: отвори магазинче на горния кръстопът и взе да продава консерви и дребна железария —

купувачи му бяха семействата на дърварите и терпентинчиите от боровата низина.

Него следобед, като свършиха погребалните церемонии, Хейм се прибра в къщи, седна до прозореца и се загледа в късните летни бурени, поникнали край пътната врата. През цялото време, додето траеше погребението, стоя неподвижен, не отрони ни една сълза, но като разбра сега, че за пръв път от трийсет години е сам в къщи, почувствува се изоставен, стана му мъчно. За първи път от детството очите му се навлажниха. Липсваше му Нели, нямаше я нейната грижа. Замисли се какво да стори, та някак да ѝ обади колко е самотен и неутешим без нея. Слънцето се скри, падна здрач, а той седеше и плачеше. В целия свят сега за него нямаше нищо по-важно от мисълта за нещо безкрайно мило и пропито с любов, което да извърши в нейна памет. Притиснат от скръб и жалост, той седя в тъмното до полунощ.

С пукването на зората Хейм се надигна, облече се. Свари си кафе и яйца и още незакусил, качи се в автомобила и замина за града, на десет мили оттук. Стигна рано и се наложи кажи-речи час да виси на стъпалата пред съда, додето отворят. Точно в осем часовникът в кулата разклати камбаната, вратарят отключи и Хейм се втурна направо в стаята на регистратора.

— Имам тук един много важен документ, искам да се впише в книгите — обърна се той към Хенри Джулиън. — Малко е поовехтял и поизбледнял, ама още се чете. Хайде, побързай и оправи работата!

— Не разбирам за какво става дума, — рече регистраторът. — Нищо не е останало нито от печата, нито от ръкописа. Какво е това, Хейм?

— Тури си очилата и ще видиш — нетърпеливо каза Хейм. — Тая сутрин, още слънцето не беше изгряло, го прочетох открай докрай.

Хенри сложи очилата и наведе глава над неясния документ.

— Хейм! Та това е разрешително за брак! — възкликна той и вдигна поглед, пълен с изненада. — Какъв свят! Откъде го измъкна?

— Може малко да е старо, но му дойде времето да се впише в книгите. Прави там каквото трябва и оправяй работата! Хайде, че много бързам.

— Не малко, а много е старо — каза регистраторът, като подхвърли хартията към Хейм. — Това позволително е издадено преди трийсет години, ако съм му разчел датата. Ти и Нели да встъпите в

брак. И не е вписано, както му е редът. Сега е късничко, Хейм. С трийсет години си закъснял.

— Няма никакво значение — сопна се самонадеяно Хейм, връщайки хартията обратно към Хенри. — Платил съм на времето такса, използвал съм го и сега искам да се впише. Нали това ти е службата, да вписващ законни документи, а не да плещиш в рели-некипели. Дошъл съм работа да върша, не за приказки.

— Хейм — съчувствено почна Хенри, — бих искал да ти услужа, заради жена ти... впрочем заради Нели. Не е малко нещо да живее жената толкоз време с един мъж, без да е сключила законен брак. Най-много да кажем, че Нели ти е била жена пред хората, но не и пред закона. Бих го вписал заради Нели, но не може. Разрешителните за брак важат пет дена след издаването. Такъв е щатският закон, Хейм, нищо не можем направи, ни ти, ни аз. Ако искаш, ей го, да ти го прочета от кодекса. Вземе си човек разрешително, а не го използва, не го заверява в петдневен срок, и цялата работа се анулира. И както ти казах, излиза, че въпросните лица, ако продължат заедно да живеят, живеят в незаконна връзка.

— Едно време, като си дадох парите да го вадя, не беше тъй — упорстваше Хейм. — Може оттогава законите други да са станали, но разрешителното си е валидно и законно. Никой не може да ми попречи да си го заверя. Щом искам, значи има защо.

Хенри Джулиън надяна отново очилата и се наведе над неясния документ. Дълго не откъсна очи от пожълтялата хартия и бледото мастило. Минаха няколко минути, той свали очилата и тържествено поклати глава.

— Ще се кача горе да попитам областния съдия — каза той, — но не ми се вярва да има полза. Все пак, знаеш, не мога да поема отговорност и да го впиша при тия обстоятелства и при днешните закони. Клетва съм полагал от буквата да не отстъпвам.

— Все ми е едно с кого ще говориш — каза Хейм, намествайки се на една от дървените пейки, — аз от тук няма да мръдна, додето не ми се завери документът, както му е редът. Снощи се заклекх проклет да бъда, ако не уредя тоя въпрос а памет на Нели. Свещеникът ни е венчал, свидетелите са си турили подписа дето трябва. После ни написа разрешителното, нали това му е работата. Значи освен вие, всички други са изпълнили своето. Хайде, остава заверката, нали си

регистратор! Кълна се, да пукна дано, ако позволя да ми се откаже законният брак с Нели след толкоз време!

— А защо свещеникът не е препратил разрешителното за заверка? — попита Хенри. — Трябвало е да го донесе тука, в съда, веднага след венчавката. Кой го знае дали не е умрял, че и свидетелите...

— Не го е донесъл, защото на времето не бях сигурен на къде ще тръгнат работите. Искях умната да я карам и в случай че реша един ден да се отметна, никой да не може нищо да ми каже. Рекох си, чакай да видя как ще се погаждаме с Нели, ще остана ли доволен, ще ми бъде ли жена на място. Та затуй помолих свещеника да ми даде разрешителното, пък вместо него, аз да се погрижа, да му спестя труда да не бие път чак дотука. Скрих го на тавана и зачаках да дойде оня ден, когато ще ми стане ясно, че ето, това е жената, с която искам законно да съм обвързан. И снощи, след погребението, реших: този ден е дошъл. Уверих се, че Нели е доказала какво може. Качих се на тавана, измъкнах разрешителното от скривалището, ето ти го! Хич нямаше и да идвам, ако не бях си наумил, че сега, като я няма Нели, тъкмо туй трябва да свърша.

Мина доста време, Хенри мълчеше. Най-сетне прибра очилата си в джоба.

— Нямаше да ти повярвам, Хейм — каза той, — ако не те познавах. Никой друг в областта не би измислил такова нещо. — Той замислено поклати глава. — Качвам се горе да попитам някой от областните съдии. На такъв случай досега не бях попадал, а съм областен регистратор вече цели шест мандата.

— Ти само гледай да не ти рекат, че не може — закани се, Хейм, — че тогаз да видиш! Като се кача аз горе при съдиите, че като ще ви дам до един под съд! Казах си — заради Нели всичко ще оправя, пък наложи ли се, и адвокат ще си взема.

Хенри Джулиън се забави половин час, ако не и повече. Като се върна в стаята, водеше съдията Причърд.

— Излиза, Хейм, че си абсолютно прав по въпроса — поде Причърд. — В законите има изменение — анулират се всички разрешителни за брак, незаверени в петдневен срок след датата на издаването, точно както ти е казал Хенри, но това е станало след издаването на твоето разрешително и аз не мога да открия никакъв

текст, от който да личи, че новият закон има обратна сила. Това, по мое мнение, означава, че въпросното разрешително все още е валидно и следователно трябва да се завери. Така е, Хенри. Впиши брака на Нели Смитсън с Хейм Стодард.

— Знаех си аз, че всеки ще разбере — доволен каза Хейм. — Ако ме познавахте, както другите ме знаят, щеше да ви е известно, че наумя ли си нещо — край! Заклех се да пукна, ама да оправя тая работа с разрешителното. Само заради Нели. Какво ли не премислих снощи и най-сетне измислих — тъй, както е дошло, въпросът да се уреди!

— Радвам се, че тъй стана — рече съдията Причърд. — Бог да я прости! Нели е заслужила мир и спокойствие, след като трийсет години е живяла в грях. Но сега ще ѝ бъде простено, защото ще се вземе под внимание фактът, че през цялото време е била мамена да вярва в законността на своя брак. Според мен благословията иде оттам, че никакви деца не са били родени от този... бих го нарекъл съюз.

Хейм се изправи и нахлупи шапка.

— Едно ми кажи, Хейм — спря го Причърд.

— Какво? — попита Хейм и застана до вратата.

— Защо чак сега, когато Нели не е вече между живите, реши да завериш разрешителното? Няма, струва ми се, да сгреша, ако ти кажа, че да беше си мълчал, никой нямаше да разбере истината.

— Защо ли? Защото съм намислил на гроба ѝ плоча да издигна, голяма и хубава плоча, а в гранита искам да издълбаят, че за нея скърби мъжът, с когото е живяла трийсет години. А може ли един честен и почтен човек да се нарича неин мъж, ако никога не ѝ е бил законен съпруг?

Съдията Причърд важно кимна.

— Не може — потвърди той. — Един честен и почтен човек не би казал такова нещо.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.